

Bojana Plemić

SVETOZAR SAMUROVIĆ – Izložba slika

Galerija RTS–a, 26.12. 2006 – 26. 01.2007.

Izložba slika Svetozara Samurovića u Galeriji RTS–a, autor Nikole Kusovca, upravo u periodu kada je grupa Mediala ponovo aktuelna zahvaljujući otvaranju Salona Mediale u okviru likovne zbirke Istorijskog muzeja Srbije, bila je izuzetna prilika da se šira javnost upozna sa opusom jednog od njenih članova, koji je za života samostalno vrlo retko izlagao.

Svetozar Samurović (1928–2001), po profesiji pravnik, prvi put se javnosti predstavio kao umetnik samostalnom izložbom 1956. god. u Galeriji Grafički kolektiv. Te iste godine dobija i zaposlenje u Zavodu za zaštitu spomenika, što je bila pozicija koja mu je omogućila bliže upoznavanje sa srpskim srednjevekovnim umetničkim nasleđem, koje se kroz čitav opus reflektovalo u njegovom slikarstvu. Pridruživši se Mediali izlagao je na njihovim grupnim izložbama 1959., 1960. i 1961. god., kao i na retrospektivi 1969. god. i predstavljajući grupu u Beču 1970. i Ženevi 1982. god. Samostalno je ređe izlagao, a u Beogradu poslednji put sada već davne 1974. god. Upravo je zbog toga ova izložba koja je okupila 39 radova, nastala

jalih u periodu od 1957–1999. god. odlična prilika za sagledavanje dela ovog velikog a skromnog umetnika, čija je svaka izložba predstavljala događaj za ljubitelje lepih umetnosti.

Izvesni teoretičari smatraju da je jedan od ključnih pojmova u idejnom programu Mediale bio pojam tradicije tumačene u duhu nečega što je vanvremensko i univerzalno. Zapravo je jedan od zadataka umetnosti, smatrali su Medialci, bio da se ponovo pronade i odredi smisao tradicije koja je shvatana kao svojevrsan ideal. U tom kontekstu posmatrano, Svetozar Samurović može se videti kao jedan od izrazitih predstavnika upravo ovakvog tumačenja umetnosti. Sa polazištem u sakralnom stvaralaštvu imperijalne Srbije, čini se da od samog početka slikarskog puta Samurović kao da poseduje jedan zreo, gotovo nepromenljiv izraz. Na to upućuju izloženi radovi, koji iako nastajali u rasponu od tridesetak godina, uz izvesna odstupanja u pogledu fature, stilski gotovo kao da su ujednačeni.

Čini se kao da se ništa nije menjalo ali zapravo nije se menjalo brzo i naglo. Naslov teksta u katalogu izložbe autora Nikole Kusovca Tiha voda breg roni može se doslovno reflektovati na umetnikovu prirodu i njegovo delo. Smireno i promišljeno, sa gotovo ikonopisačkom posvećenošću, Samurović je pratio i razvijao one vrednosti koje su inspirisale njegovo unutrašnje biće da stvara, a koja svedoče o bliskosti sa uverenjem rodonačelnika Mediale Leonida Šejke da slikarst-

vo predstavlja oblik istinske molitve.

Tradicionalno je tumačeno modernim jezikom. Ukoliko samo na jedan tren posmatramo galeriju sa izloženim slikama kao sakralni prostor, Samurovićeva dela ukazala bi nam na sve one oblike i pravilnosti likovnog jezika jednog hrama. Sklon poricanju telesnog, principima redukovanja i svedenosti on na svojim platnima stvara sopstvene simbole transcendentnog. Raspoređivanje figuralnog po zonama posebno naglašava sličnost sa religioznim slikarstvom, a figure krajnje svedene i često grupisane, podsećaju na procesije svetih. Njegova reinterpretacija tradicionalnog sakralnog likovnog jezika, sa naginjanjem apstraktnom i lirskom, autentična je i po stilskoj i po formalnoj doslednosti.

Jedan od najlepših primera ovakvog tumačenja Samurovićeve umetnosti može biti slika "Nebesa i ispod" nastala 1999. god, dve godine pre umetnikove smrti. Na dvodimenzionalnoj

površini platna otkriva nam se u polusenci dubina svoda hrama, u svoj svojoj kompleksnosti dostignuta krajnje uprošćenim formama: krugom – simbolom kupole i nebeskog svoda i jarko žutim kvadratom u njemu – simbolom božanske svetlosti. Geometrijski svedeno, kroz specifičnu stilsku poetiku koja ne nameće jasne granice formi, već ih više nagoveštava sfumatovskim efektom, otkriva nam se impresivno jednostavan a prebogat značenjima slikarski svet Svetozara Samurovića. Nebesa i ispod, paralele duhovnog i materijalnog, simboličnog i piktoralnog, osnove su Samurovićevog likovnog senzibiliteta iskazanog harmonijom boje i svetlosti. Religiozno i tradicionalno, suština čovekovog postojanja i neprolaznost duhovnog koje je iznad čoveka a predmet je njegove potrage za smislom, jeste ono što je odredilo ovu stvaralačku prirodu. Iako izrazito svoj, Samurović je opštim i prepoznatljivim jezikom svog slikarstva uspeo da iskaže univerzalne istine.